nr. 62, 6 martie 2023
Săptămânal de cultură

Ficțiunea

OPTm

Ruxandra Cesereanu a ascuns în grădina Facultății de Litere o mică ființă înaripată. Pe la prânz, dacă treceți pe-acolo, îi puteți auzi aripile.

Zenob

Directori de număr: Ema Rădulescu & Ciprian Handru

Lucrurile vieții

Rădulescu Ema

„We read and write poetry because we are members of the human race. And the human race is filled with passion. And medicine, law, business, engineering, these are noble pursuits and necessary to sustain life. But poetry, beauty, romance, love, these are what we stay alive for.“, spunea John Keating, personajul atât de convingător jucat de Robin Williams, din filmul „Dead Poets Society“. Domnul Keating era profesor de limba engleză, umanist prin excelență. Puțini ar fi cei care nu ar fi de acord cu el: lucrurile pentru care trăim și lucrurile prin care trăim doar se intersectează, nu se suprapun. Totuși, ce facem atunci când îndrăznim să le facem pe cele două să fie una și aceeași, să trăim din lucrurile care ne ajută (poate chiar determină!) să rămânem vii? Mai exact, să încercăm să ne construim o carieră din pasiunea pentru poezie, frumos, romantism, iubire. Este curaj sau nebunie? Respectarea valorilor personale până la final sau fugă după iluzii? Protest în fața unei societăți procustiene sau egoism? Este oare corect să încercăm să monetizăm hrana pentru suflet? Ca apoi tot noi să ne plângem că suntem „muritori de foame“? „Dar nu o fac pentru bani.“. „Da, dar trebuie și să trăiești.“.

Toate cele de mai sus mi se derulează adesea în minte. Totuși, nu putem nega ceea ce suntem. De fapt, putem, dar nu duce nicăieri (bun). Răspunsul la întrebările de mai sus poate fi, de fapt, oricare. Există mai multe tipuri de visători, unii care cred în viziunea lor și alții care doar se mint că ar crede. Dacă scopul nostru este de a trăi după propriile principii și valori, pentru că refuzăm să trăim o viață care nu ne aparține, și de a împărtăși cu ceilalți aceste convingeri prin artă, atunci da, merită tot efortul. Dar dacă o facem din alte motive și dacă suntem dispuși, de exemplu, să scriem ceva DOAR pentru că știm că s-ar vinde, mai bine nu o facem. Cred despre această a doua categorie că ar face lucruri care converg doar către profit și în alte domenii. Să o facă. Măcar să nu o facă în literatură.

Menirea umanistului este, din punctul meu de vedere, să ofere la rândul său „poeziei, frumosului, romantismului, iubirii“ și științelor umaniste în general ceea ce ele i-au oferit lui. Altfel, niciuna dintre părți nu prosperă (cu adevărat).

Harfista și ciocanul pneumatic (o snoavă urmuziană)

Ruxandra Cesereanu

Harfista locuia într-o odaie în formă triunghiulară ce avea în mijloc o canapea ca un melc răsucit. Acolo se așeza Harfista atunci când începea să cânte la corzile din fir de pescuit, după ce își punea mănușile din macrame prinse cu butoni de umeri. Pe degetele sale cu rizomi, Harfista nu purta niciodată vreun inel. Pereții din odaie erau tapetați cu stele de mare și frunze uscate culese direct din Cabinetul Curiozităților. Iar la întâlnirea dintre doi pereți cocârjați se găsea, într-un acvariu suspendat și fără pic de apă, un știutor ciocan pneumatic. Acesta vibra întotdeauna atunci când Harfista mângâia firele de pescuit ale instrumentului său, bucuros că ascultă sunetul parasferelor ieșit din brațele înmănușate în macrame. De fapt, ciocanul pneumatic se prefăcea mai dihai ca un cerșetor, fiindcă era paralizat la șira spinării din copilărie, fiind sătul peste poate de parasferele Harfistei, de care, însă, nu se putea lipsi, fiindcă altfel ar fi murit de plictiseală. Până într-o zi când știutorul ciocan pneumatic suferi un mic accident cerebral, nu fatal, dar nici de lepădat în uitare, dincolo de vreo știință a tămăduirii. Dar din pricina accidentului cerebral, șira spinării i se repară la comandă, ca prin minune. Așa că mai întâi el, ciocanul pneumatic (care nu avea nume de familie și nici vreo poreclă), sări din acvariu sau, mai exact, fu catapultat din acvariu direct în mijlocul canapelei-melc, pe care o răni amarnic, sfârtecându-i până la unul din picioare superbul acoperământ. Apoi ciocanul pneumatic începu să scuipe bucăți din odaie, de pe unde apuca, la nimereală. Pe când Harfista îl privea hipnotizată, domnul (sau mai degrabă domnișorul ciocan) se repezi la grațiosul instrument pe care îl făcu harcea-parcea, cu un fast de criminal profesionist. De Harfistă, oricât ar fi fost de accidentat cerebral, ciocanul pneumatic nu se atinse, fiindcă nu voia să fie criminal obsedat. Dar făcu altceva: îi ținu Harfistei un discurs despre muzică. Nu mai era nevoie de sunete prelucrate și sofisticate, nici de vreo muzicalitate intensă, nu, nu, pe barba tuturor muzicienilor băștinași că nu. Domnișorul ciocan pneumatic rosti cât se poate de limpede: de-acum înainte vreau țiuituri, chiuituri, scrâșnituri. Ana

are mere. Mda, aș fi putut relata cum ciocanul pneumatic a ajuns din nou în acvariul său fără pic de apă, agățat între pereți, sau cum Harfista s-a apucat să cânte fără vreun alt instrument decât propriul glas, dar mă opresc, brusc, aici și nu făgăduiesc nicio continuare. În ruptul capului.

Premiile FICȚIUNEA: Ștefan Câltia

Cristina Bogdan

Voi propune deocamdată un pictor de unanimă recunoaștere, pe Ștefan Câltia. Mi se pare unul dintre cei mai expresivi artiști, iar anul trecut a fost omniprezent cu expoziții și online. Dintre acestea, expoziția „Însemnări dintr-un timp trăit“, de la MNAC, mi se pare una de top. S-a deschis pe 8 decembrie 2022 și va ține până în aprilie 2023, coagulând în jurul ei tot felul de alte evenimente.

Curatori: Alexandra Manole și Cătălin Davidescu
Asistentă curator: Monica Dănilă
Arhitecți: Attila Kim și Adina Marin
Echipe de construcție și montaj coordonate de Leontin Baștină și Andrei Suhan
Prin această expoziție, dar și prin toată activitatea sa – mi se pare bun de premiat.

Tocmai de aceea aș pune mai jos câteva opinii culese zilele astea:

Doina Ruști

Câltia este un artist cu amprentă, cu imaginație de tip existențialist, cu viziune unitară. Îi privești o operă și apoi te duci la celelalte ca să vezi ce se întâmplă mai departe. În principal, femeile lui îmi plac. De câte ori văd câte una îmi vine să scriu despre ea.

Ciprian Handru

Realismul magic al lui Ștefan Câltia, transpus în reprezentații memorabile, dezvăluie un artist deplin, a cărui viziune subordonează compoziția la toate nivelurile. Unitatea și consistența operei impun o interpretare cu funcții transculturale.

Victor Gingiu

Un Hieronymus Bosch al nostru.

Alexandru Lamba

Cinematica picturii lui Ștefan Câltia reușește să convingă ochiul că în spatele pânzei are loc un veritabil joc actoricesc. Pânzele sale sunt scene pe care se desfășoară reprezentații teatrale, instantaneele capturate continuându-se în planul oniric, acolo unde distanța dintre un vis frumos și un coșmar este de o trăsătură de penel.

Canicula – fragment din romanul „32“

Alexandru Șerban

Apa rece îmi curgea încet pe frunte. O doamnă, trecută de a doua tinerețe, stătea în genunchi, aplecată asupra mea. Ținea între degetele subțiri bidonul din care turna cu atenție, iar cu palma celeilalte mâini mă plesnea peste obraji. Pielea fină îi mirosea a ambră, inelele subțiri păreau două bucăți mici de smarald în lumina fierbinte a zilei de august care trecea prin plasticul albăstrui al petului. Am vrut să mă ridic, dar durerea ascuțită din șold mă ținea lipit de asfaltul încins al aleii din parc. Piciorul drept amorțit, mii de înțepături în talpă. Lângă mine, doar gălăgie. Umbre mici, zgomotoase, alergau în jurul meu așa de repede încât îmi accentuau starea de amețeală. O voce pițigăiată, calmă, îmi spunea:

— Stai liniștit, mamă! Este de la canicula. Am chemat salvarea. Vine acum.

Chipul femeii îmi era necunoscut, la fel blândețea și liniștea din ochii ei albaștri, lucruri pe care nu le văzusem până atunci la nimeni, nici măcar la părinții mei, doar le bănuiam. Mulți îmi povestiseră despre acestea. Îndrăgisem personajele pozitive din romanele pe care le citisem în adolescență. Simțeam că eu sunt altfel, că nu pot fi la fel ca ei, ceilalți. Am lăsat din nou capul pe asfalt, mi-am aruncat privirea printre ochiurile gardului de plasă din jurul parcului. De acolo se auzea vocea răgușită a unui bărbat care ținea strâns în pumni împletiturile de sârmă verde:

— Lăsați-l, doamnă! Nu vedeți că este unul din drogații ăia de umblă aiurea pe străzi? Să vină poliția să îl ia! Așa mai scăpăm de unul.

Binefăcătoarea mea nu l-a luat în seamă, dar am auzit-o cum a scrâșnit printre dinți:

— Până la urmă este un om, Dumitre. Ia vezi-ți de Grig, potaia aia nesuferită!

— Doamna Predescu, lăsați-l în plata Domnului! insista bătrânul. Este doar un nenorocit.

Îl priveam cu atenție, încercând să îi rețin trăsăturile feței, îmbrăcămintea, culoarea și modelul pantofilor. Astfel de amănunte, credeam eu, m-ar fi ajutat să îl găsesc mai târziu în oricare colț al orașului, prin parcuri, bodegi, în locurile unde se întâlneau pensionarii ca să joace șah sau table, de dimineața până seara. Însă, un detaliu mi-a atras atenția. Ținea în mână o lesă la capătul căreia un cățel de talie mică, cu părul alb și creț, se plimba agitat, adulmecând printre firele uscate ale ierbii. Vizavi era un parc pentru câini. Mi-am spus bucuros: „Ești din cartier, moșule. Gata! Te-am prins. Vei fi următorul.“ Știam două nume și două chipuri, un parc pentru câini, lesa roșie și potaia. Era destul.

Nu eram nici bolnav, nici drogat. Cred că tricoul negru, pe care era imprimat chipul lui Dracula, și tatuajele de pe mâini au fost destule motive ca bătrânul să fi crezut că sunt doar un terchea-berchea, probabil teniișii galben-neon, bermudele albastre, imprimate cu capete roz de mort. Eram acolo pur și simplu și nu știam de ce dracu' mă îmbrăcasem așa în ziua aia. Parcă eram scăpat de la circ, parcă cineva își bătuse joc de mine și mă îndemnase să fac asta.

Continuarea în online

Ligia Pârvulescu: scrierea fractalică

Doina Ruști

Cuvintele Ligiei Pârvulescu par fragile, abia când le privești în ansamblul construcției devin importante. Creativitatea ei e masivă în compoziție și în mesaj.

Romanul *Translucid* rămâne în continuare unul dintre cele mai novatoare cărți de ficțiune. E o poveste spusă neobișnuit, de o originalitate evidentă. Mi-a scris la un moment dat cineva, care voia să publice niște SF-uri cuminți, în genul filmelor, cu personajul care face și suportă, și pentru că am refuzat, a ținut să-mi spună că și Ligia Pârvulescu scrie la fel! Am văzut apoi și pe diverse platforme de cărți, scriindu-se aberația asta, că *Translucid* ar fi un SF. De unde vine această impresie? De la răsfoitorii de cărți, acea armată

care nu citește, dar emite opinii, cei mai mulți, îmbătrâniți în aspirație.

În realitate, *Translucid* nu este o lectură pentru inculți. E un roman profund, care oferă un model de scriere. Nu e pentru persoanele grăbite. Este doar pentru oamenii preocupați de creativitate.

Am să spun cu toată siguranța că romanul Ligiei Pârvulescu este o proză experimentală. Ea aduce pentru prima dată în literatură modelul scrisului fractalic, pornind de la detaliul care imprimă valoare timpului. Am mai spus, mesajul cărții e creat în jurul unui zeu feminin, care deține fragmente dintr-o lume incertă, de fapt dintr-un trecut posibil, ca amintirea unui avort, ca ecoul unui refren.

Nu face un banal roman apocaliptic, ci un poem dedicat memoriei.

Punctul forte al creativității sale e compoziția. Citită în fragmente scurte, răsfoind – nu ai cum să ajungi la forța creativă a scriitoarei. Valoarea cărții e dată de întreg, de o viziune aspra tipului trecut, pe care n-o regăsești în nicio altă proză.

Scrisoare

Neil McGregor

Sunt eu, Magdalena, Maria Magdalena. Știi, acea Maria a Ta.

Am așteptat mult momentul acesta, au trecut secole între noi, dar ce a fost, cine suntem, cine am devenit nu se va stinge niciodată. Timpul câteodată vindecă, dar de la fel de multe ori doar amână un destin frânt, îi prelungește agonia.

Aș fi vrut să Te mai întâlnesc o dată, să povestim ca atunci când cuvintele Tale erau pe toate buzele, când vorba Ta era cuvântul cel mai des pomenit, în umbra măslinilor sau în arșița pustietății.

Dintre toate Mariile care au fost în umbra Ta, care Te-au slujit cu credință și care au crezut în propovăduirea adevărului Tău, dintre toți Apostolii care îți duc și acum cuvântul mai departe, am rămas singură să jelesc și să încerc să răspund întrebărilor fără răspuns.

Toți și toate au apărut, au strălucit în umbra strălucirii Tale așa cum au știut mai bine, au crescut și au crezut într-un bine mai presus de bunăstarea lor și într-un destin mai luminos al oamenilor.

Am fost alături de tine, alături de ele, cărând mirul, având grijă de corpul Tău cel pământesc, cu grijă urmărind cum spiritul devine mai puternic decât orice altă putere omenească.

Nu am apucat să împărtășim multe, fiecare vorbă rostită de Tine era un izvor de înțelepciune, fiecare gest era de o bunătate nemaivăzută. Oamenii văd, dar ochii le sunt orbi, spiritul lor încătușat în spatele cunoașterii, le lipsește până și acum voința, puterea de a se dărui. Știi ce greu e să mergi prin deșert legat la ochi? Vrei să bei, dar nu știi dacă ceea ce îți umezește buzele e apă sau otravă.

O parte din mine a murit la cruce, pe culmea aceea, alături de nefericiții ce au fost martori, fără să știe, la nașterea unui miracol. Am fost singura dintre Mariile Tale care și-a lăsat carnea în lemnul întărit de vreme, încercând să ajungă la Tine, să salveze oamenii de la cea mai mare pedeapsă la care se înjugau fără să știe.

Am plâns, încercând să înduplec nisipul să se înmoaie, am țipat, încercând să mă audă Cerurile și nu am știut mai mult de atât ce să fac. Știu că nu m-am resemnat, sunt femeie și am puterea mea.

Ți-am luat corpul sleit de viață, am fost în peșteră atunci, știi prea bine, Te-am spălat și am oblojit rănile corpului omului, am căutat, crede-mă, cu toate puterile, să Te întorc, să ne dai un semn.

Eram toți în juru-Ți, deopotrivă femei și apostoli, discipoli și oameni apropiați omului al cărui spirit încetase să mai transmită speranță, ne simțeam pierduți, fără un țel, fără o zi de mâine cu Tine, singuri și triști. Oamenii redeveniseră oameni, bărbații erau iarăși bărbați și femeile erau doar femei, doar Cuvântul era cel care ne mai ținea împreună.

O vorbă mai așteptam de la Tine, să ne îndrumi, să ne spui că nu e așa, că se poate și fără Tine, că o luăm de la capăt, că nu ne dăm bătuți.

Continuarea în online

Substratul stereotipurilor culturale în romanul *În supa miso*

Andreea Roxana Ghiță

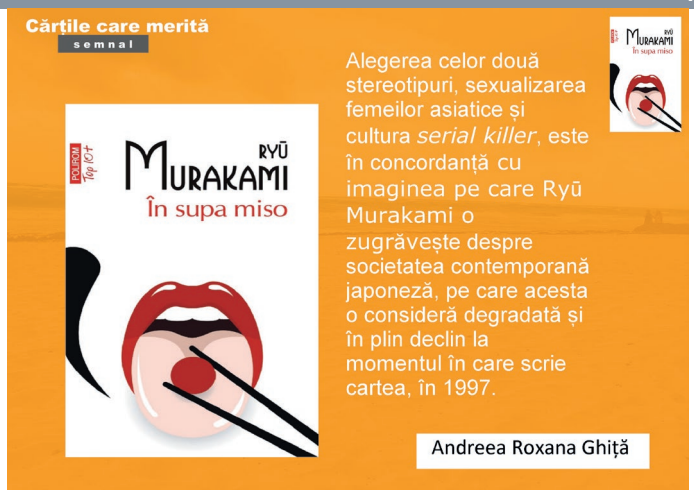

Ryū Murakami se joacă în acest roman cu stereotipurile, atât cu cele ale americanilor asupra Japoniei, sexualizarea japonezelor, dar și cu cele ale japonezilor asupra americanilor, putem să observăm acest lucru chiar din construcția personajului american, acesta fiind un criminal în serie. Pe lângă faptul că Frank reiterează acest stereotip american al criminalului în serie, avem și trimiteri clare la cinematografia americană, atunci când Jun, iubita lui Kenji, aseamănă modul în care a fost omorâtă o japoneză cu un film foarte cunoscut din cinematografia americană: „Să o taie bucăți! Parc-ar fi în *Tăcerea mieilor*."

În plus, sunt făcute referințe și la cultura pop americană, fascinată de imaginea de *serial killer* și de horror, atunci când Frank își spune povestea și declară că „Mass media a tras concluzia că influența negativă a filmelor de groază mă făcuse să comit crime", prezentând impactul cultural pe care îl poate avea valorificarea acestui stereotip în cultura de consum.

Ryū Murakami reușește să insereze în romanul său un substrat care se bazează pe stereotipurile culturale care îndepărtează individul de cunoașterea reală, profundă a unei culturi. Totuși, autorul nu mizează doar pe asta, el reușind să construiască personaje care sparg aceste tipare. Frank este diferit, deoarece nu se încadrează în stereotipul turiștilor americani pe care Kenji i-a întâlnit, Frank vine în Japonia pentru a se curăța de cultura care îl făcuse să devină ceea ce era, vine să cunoască Japonia și să se purifice. Contrar așteptărilor lui, Frank dă de o societate consumeristă, unde oamenii nu-și cunosc propria cultură, o societate similară celei lăsate în urmă, „în țara asta, unde nu există un standard pentru ceea ce e cu adevărat important. Adulții trăiesc numai pentru bani și pentru lucruri pe care ei le-au decretat valoroase, cum sunt produsele de firmă". Interesantă este și utilizarea personajului străin, a americanului Frank, pentru a ilustra lipsa cunoașterii propriei culturi. Prezența *Celuilalt* îl face pe Kenji să își vadă cultura mai adânc, să conștientizeze anumite adevăruri despre oamenii care-l înconjoară, să le vadă superficialitatea și să o vadă și pe a lui, să conștientizeze starea actuală a Japoniei. Așadar, Frank are un rol esențial pentru a ilustra societatea japoneză privită din exterior și pentru a-l face pe Kenji să vadă mai clar, el reprezintă opoziția *Eu-Celălalt* pentru a putea ilustra dimensiunea *Eului*.

Pe lângă toate acestea, alegerea celor două stereotipuri, sexualizarea femeilor asiatice și cultura *serial killer*, este în concordanță cu imaginea pe care Ryū Murakami o zugrăvește despre societatea contemporană japoneză, pe care acesta o consideră degradată și în plin declin la momentul în care scrie cartea, în 1997.

MURAKAMI, Ryū:
În supa miso.
Traducere de Florin Oprina.
București: Polirom, 2022

Pământul gol pentru eternitate, numai al meu

Mărgescu Alin

Mă întreb ce simți acum. Oare mai respiri sau tăcerea mea te-a străvit definitiv? Mâinile-mi sunt arse de lacrimile tale. Ți le-am șters când te rugam să nu mai plângi. Știi bine că nu mi-a plăcut niciodată să văd chin pe chipul tău și-n ochii tăi. Mai bine mă frâng într-o mie de bucăți decât să te văd înecată-n amar. Așa că împing pașii în față, unul câte unul, dar sufletul mi se desprinde de corp căci zbiară în mine cu furia unui copil rupt de la mamă-sa. Cum am putut oare să fac asta? Ce parte din mine este atât de lipsită de milă?

Rătăcit în căderea fără de orizont a celui osândit la pedeapsa îndoielii, au trecut câteva zile.

Nu-mi dau seama ce e mai greu, faptul că-mi lipsești sau să pretind că nu ar fi așa. Poate că ar trebui să-ți scriu. Da! DA! Ar trebui să-ți scriu! Sigur te-ai bucura. Asta ar schimba tot, ar repara tot. Pentru că știu... știu că ești zdrobită de plâns. Îți simt lacrimile pe obrajii aprinși, și flacăra plină de venin din piept, îți simt mâinile încleștate ca niște gheare și privirea ta care mă caută cu disperare noaptea când tresari. Dar nu mai sunt acolo... nu mai sunt lângă tine să te mângâi și să te liniștesc, să te strâng în brațe. Am plecat... știu. Te rog... te rog, urăște-mă! Dar fă-o mai bine decât mine! Îmi ești datoare. Nu ți-am cerut niciodată prea multe. De câtă ură am putut dispune am împărțit tot cu tine, căci dacă nu ura mi-a apăsat pe mâini în timp ce îți sfâșiam sufletul, atunci cine? Vreau tot, până la capăt, așa cum ne-am promis, deci nu-mi fi datoare și mă urăște cum numai tu ai fi acum capabilă. Eliberează-ne!

Privesc la pereții cei noi, pereții unei așa-zise uitări. Ei nu te cunosc cum te cunosc cei vechi. Sunt zugrăviți în alb. Alb e tot ce pot cuprinde cu mintea acum. Pereții goi ai unei camere fără noimă și zumzetul, tot alb, pe care-l face frigiderul și el alb. Probabil că la capătul drumului către iad nu te așteaptă nimeni, ci e doar totul alb. Nu mai există sens sau simbol sau scop, început și sfârșit, Alpha și Omega.

Textul integral în online

Poezia lui Mihai Firică este una corporală

Lucreția Lixandru

Cu poezia lui Mihai Firică m-am întâlnit odată cu volumul *Dragostea cu parfum de migdale amare,* de la care, recunosc, n-am avut foarte mari așteptări, și poate aici stă ascuns și secretul unei întâlniri de ținut minte. Volumul este construit în două părți, *O singură aripă* și *Aripa absentă,* părți care redau fidel întâlnirea cu cele două experiențe care marchează definitiv omul: iubirea și moartea.

Dacă *O singură aripă* poartă cu sine ceva din *Romanță pentru mai târziu,* aducând în prim-plan o femeie, *acea* femeie care nu se dezvăluie niciodată în plină lumină:

Bărbatul singur
privind prin fereastra deschisă și
aripile fragile
căutând aerul.
Deodată își amintește

că așteptarea este o moară care macină la nesfârșit,
sfărâmă ore și zile, fărâmițează ani după ani,
dar tu nu ai mai venit și ceva rămâne nespus.
Bărbații nu iartă niciodată femeile care iubesc noaptea. (Joc în doi)

În același timp, a doua parte a volumului, *Aripa absentă,* îți portretizează o lume din care iubirea lipsește, o lume dezumanizată și dezumanizantă, însă cu toate astea, coerentă în ciuda atrocităților pe care le trăiește.

Carnea dimineții o scot de sub unghii,
atât a mai rămas.
Zile și nopți mărunțite.
Ghilotina memoriei nu iartă,
cade, retează și tot așa. (Fără zgomot)

Volumul exprimă cu fidelitate intensitatea atât a iubirii neîmplinite, cât și a durerii produse de război și de moarte, volumul fiind completat, pentru un plus de corpolență, de ilustrațiile lui Marcel Voinea, acestea oferind, fiecăreia dintre părțile cărții, concretețea pe care o merită.

O lectură care se cere în primul rând simțită, poezia lui Mihai Firică este una corporală, a simțurilor, o poezie pe care o simți în primul rând în corp, și care abia mai târziu te invită la meditație. Este, practic, poezie scrisă așa cum ar trebui să fie scrisă poezia bună.

Mihai Firică,
Dragostea cu parfum de migdale amare,
București, Vinea, 2022.

Inscripții pe tricou (II)

Ioana Miron

Mera o figură clar conturată într-o amintire de mai demult, cumva a coborât de-a lungul timpului, s-a lăsat aproape de pământ. Am început să-l privesc într-un mod diferit, după mulți ani de la întâlnirea noastră. Încă ne gândim cumva unii la alții, unul la altul, iar în visele din acele nopți încă ți-ar plăcea să dai iama, să întorci timpul în punctul x, y, z. Unii se puteau trezi târziu, sau pe alții îi prindea împreună răsăritul. În noi, la momentul acela din timp, trezeam orice, puneam cap la cap realitățile de până atunci, sub forma imaginilor printate, prelucrate, ordonate.

Ne (re)vedem în trecut, în dialog difuz, uneori bucăți incomode din imagini trucate apar involuntar în minte, fie că este vorba de blocuri, alei, sau de silabe împrăștiate aiurea sau de simple posturi care nu pot menține ritmul alert al memoriei selective, sau cum altfel, uneori vorbim chiar de o rupere corectă, un fir al (re) memorării, patul tău, un loc pentru ademenit, din lipsa unor rupturi nedumerite, echivalentul celor doi care încă își vorbesc în timp ce se mai și sărută, spațiu alb, cu timpul oprit, totuși ochii vor jongla, privirile se vor mișca în continuare, ei se îndreaptă spre final sau dimpotrivă, cum rămâne cu următoarea direcție?

O persoană oarecare îți poate spune:

„Poți avea încredere în cineva."

Eu îi răspund politicos:

„Se poate, dar mai încolo."

Un bărbat a stat ceva timp în viața ta, a stat acolo un timp, confuz.

N-a fost bine.

Roagă-te să uiți asta ușor.

Fă din rugăciune o scrisoare familiară, da, scrie, dacă vrei, nu e nimic să nu te facă să încerci.

Uitarea nu este la fel de ușoară ca minciuna.

Poți alege propira nuanță, propriul decor, propria rătăcire în voie prin silabe, să nu te deranjeze dacă indicele de sens este aproape de zero, folosește cuvinte care funcționează (aproape) fără probleme; doar să treci peste.

La urma urmei, este la fel de bine să nu crezi în nimic.

Am avut mereu câte ceva de spus.

Un fel de comutator abrupt în gestionarea situației.

Voi vorbi așa cum îmi place.

Asta mă face să mă simt (in) confortabil.

Aerul la altitudine extrem de mare pare subțire, respirând extrem de dificil, dar oamenii din munți au plăcerea de a trăi printre cele mai atrăgătoare falii vizuale ale lumii. În zilele următoare, cu speranțe de efervescență, de liniște, de continuare, vor avea loc evenimente, evenimente care vor putea modela felul prin care oamenii interacționează, vor fi rezultatul modului în care vor învăța cum să-și revină.

În liniște.

Ce preferi? – Dan Coman

Alexandra Niculescu

Este și nu este o carte de povestiri. În ce sens, adică ce vreau să spun? Că poți să le iei ca povestiri, să citești câte una când ai timp și să vezi ce scoți din ea: întâlniri amoroase în hoteluri, flirturi după ore, copii abandonați, violență domestică, părinți plecați la muncă în Italia, sex în pandemie, filmări porno, fii care au grijă de mame, mame care au grijă de fii, prietenie senzuală, plimbare prin lumea de dincolo chiar, relație la maturitate, minciuni, îndrăgostire de câte o mătușă. Sau poți să vezi că există un fel de joc, povestiri care pleacă de la aceleași premise și se desfășoară în alte direcții. Jocul ăsta mi-a amintit de cartea lui Italo Calvino un pic: *Dacă într-o noapte de iarnă un călător*, doar că acolo lucrurile erau ceva mai simple și clare pentru că știai că e vorba de începuturi, aici trebuie să deduci singur.

Mie cărțile îmi amintesc întotdeauna de altele și la fel scriitorii mă fac să mă gândesc la alții, de exemplu cartea de față pentru mine are ceva din Bukowski: nu are alcool (foarte puțin și mai mult beau femeile aici), dar are țigări la greu și are sex văzut ca o posibilitate de salvare pentru că la dragoste nu se ajunge mai niciodată (deși se încearcă și se jinduiește), așa încât e prezentă aceeași tristețe din cărțile celebrului autor.

Pentru un fan al lui Cortázar – la mine mă refer – a fost o plăcere când am găsit referiri la el: în răspunsurile femeii (în diverse povestiri): *Pe unde ești? i-am scris (…) Pe Pont des Arts, cu Maga.*

Una dintre prozele care mi-au rămas în minte pentru elementul original prezent este *Bureți*. Te-ai putea gândi la orice când auzi cuvântul ăsta, *bureți*, dar nu la niște pistrui. Naratorul este un copil și ce se întâmplă este că se îndrăgostește, mai bine zis este fascinat de mătușa lui, și în special de pistruii ei. Când femeia se căsătorește și pleacă, el găsește un mod de a o ține mai departe cu el, de a nu o lăsa să se îndepărteze: *la puțină vreme după ce mătușă-mea s-a mutat cu soțul ei la Cluj, am început s-o imit.* Când se întâmplă ceva ce nu putem accepta – mai ales că aici e vorba de un copil – găsim sau încercăm să găsim o soluție care să ne readucă starea de dinainte, iar băiatul din povestire are soluția – *regulile erau simple: orice făceam, trebuia să fac de parc-aș fi fost ea. Să-i imit la milimetru gesturile.*

Ce preferi? este poate un titlu ironic, pentru că personajele volumului ajung cam în același punct, chiar dacă au și momente de *bucurie*.

Textul integral în online

Dan Coman, *Ce preferi?*, Polirom, 2022

Heliotropium

Cosmin Petriea

O cutie cu biscuiți. Erau prea mulți, așa că am mai aruncat din ei, până mi-am dat seama că s-a golit cutia; dar nu am putut să o arunc. Nu am mai putut să arunc nimic de atunci, mă gândeam că am cumpărat totul și am aruncat totul, în același timp. Odată cu mine. Era o simplă dată, dar ca nicio altă dată, dar în acea „altă dată" puteam să mănânc. Poate altădată- acum. Un biscuit rămăsese mușcat și deja vedeam cum se împrăștie tot ce avea în interior- verde, violet, apă, lumină, dinți- în interiorul cutiei. Cutia a rămas goală de atunci, încerc să îmi acopăr ochii în nopțile în care adorm cu ei deschiși, pentru a evita orice fel de contact vizual sau emoțional. Sau violet. Indigo și alte culori violente.

E dimineață/ ora la care trebuie să mă spăl pe dinți, să îmi sângereze gingiile de la pasta de dinți expirată, de la tot ce gândesc despre cineva care mi-a dat acum câteva zile o cămașă. Nu am aruncat-o, am întins-o pe fotoliu, ca să mă pot uita mereu la reflexia mea în nasturii ei. În unul dintre ei. Doar unul. Și așa va fi mereu. Doar unul – un om, o țigară, o moarte, un biscuit. Morți pot fi mai mulți, nu sunt absurd, așa cum pot fi și răniții din care muști până le sângerează gingiile; le secționezi memoria afectivă, până tot ce iubesc și tot ce trăiesc din iubire se împrăștie într-o cutie. O cutie făcută superficial dintr-un metal fragil, care se poate îndoi ușor. Atât de ușor. Cam atât de ușor. Maleabil.

— E atât de greu să uiți de trei biscuiți?

— Ar fi mult mai greu să îmi amintesc de ei, așa că aleg să îi uit.

— Și pe ceilalți? Pe mine? Cu mine ce o să faci?

— O să te păstrez în cămașă; desigur… până vii aici. Până atunci, fac o cutie din ceară.

— Nu e riscant? Dacă metalul e fragil, ceara nu ne va ajuta niciodată.

— Se topește.

— Și dacă ne topim odată cu ea?

— Dacă ne topim, vom rămâne pe podea; o să te țin strâns, ca să mă asigur că brațele vor rămâne lipite de picioarele tale. Dacă ne topim, vom uita de ceilalți. Voi uita, în sfârșit, și de biscuiți. Cutia rămâne pe birou.

Continuarea în online

Coroana însângerată

Ana Batog

Am clipit surprins când a reușit cumva să mă fixeze cu privirea lui rece, chiar dacă eu stăteam drept lângă patul lui.

— Într-adevăr. La fel de brusc ca o lance care străpunge armura unui om. Cu adevărat un accident nevinovat.

A zâmbit auzind asta, dar o criză de tuse l-a oprit scurt. Am fost lângă el într-o clipă. M-a apucat de mână cu o forță la care nu te-ai fi așteptat de la un muribund în chinuri. Mișcările lui frenetice m-au făcut incapabil de a nu-l privi în ochi.

— Tu. Și acele uneltiri. Toate pentru țăranii ăia care sunt sub noi. Trebuia să fii otrava care să pună capăt vieții mele. Cu toții au crezut asta. Și pentru o vreme, și eu am crezut la fel. Poate că o parte din mine încă mai crede asta. Dar acum văd că tu ai fost leacul pentru toate. Mi-aș fi dorit să fi văzut asta mai devreme. Am un singur regret. Mi-aș fi dorit să avem mai mult timp, ca să-ți pot vedea până la capăt visurile. Un popor unit pentru un guvern mai bun. Totul făcut pe cont propriu, adăugă el cu aciditate, dar nu era convingător.

Deși fața îi era tulburată de durere și de efortul de a vorbi, puteam să văd fisuri care se formau în masca pe care o purta adesea.

— Poate că soarta va fi destul de bună să ne dea o a doua șansă. Eforturile nobililor de a mă întoarce împotriva ta m-au costat mult, dar aș fi plătit totul pentru a te vedea mândru de tatăl tău, dacă nu și pentru alegerile pe care le-am făcut în calitate de rege. Dar dintre toate, cea mai bună a fost ignorarea acelei profeții blestemate.

Confuzia a reușit să-mi străpungă fața impasibilă, căci a adăugat șovăitor:

— Știi cum își învârte la nesfârșit fusul soarta. Un copil. Un moștenitor. Și o coroană distrusă. Totul începe cu un fus care se învârte. O pânză țesută. O tragică soartă creată și împărțită. Un nou suflet muritor alterat. În mijlocul a toate astea erai tu, luând mari înghițituri de aer și țipând pentru a veni pe lume. Toți voiau să dispari, fiule, a adăugat el atât de încet, încât abia am putut să aud.

— Dar eu nu mă puteam despărți de tine. Erai sânge din sângele meu. Și am știut întotdeauna că nu are rost să încerci să fugi de soartă. Ea are obiceiul de a te găsi indiferent de circumstanțe.

Pentru o clipă, am simțit cum inima mi se zvârcolește de durere, pentru ceea ce a fost odată acolo și în curând nu va mai fi. Zilele copilăriei mele erau de mult în urmă, dar încă îmi puteam aminti de noi în culori atât de calde. Iubirea lui, așa stranie cum era acum, a schimbat cursul istoriei bântuite a ținutului său. Și acum îmi dădeam seama că ea era cea care mi-a alimentat eforturile de a transforma lumea, de a înota împotriva curentului.

Simțeam că mă implora să fac ceva, dar nu reușea să rostească un cuvânt. Și apoi totul a început să aibă sens. În timpul războiului rece pe care noi l-am purtat, am fost deseori bântuit de vise asemănătoare cu această realitate. Dar niciodată nu am crezut că se vor adeveri. M-am ridicat în picioare să iau sticluța cu opiu și am desfăcut-o. În timp ce i-am apropiat-o de buze și i-am forțat tot conținutul pe gât, am putut vedea cum ochii îi străluceau de căldură, ca atunci când eram copil. Erau ațintiți asupra a ceea ce prețuia cel mai mult. Dragostea unui tată. O lacrimă alunecând încet. Și apoi totul se încețoșă. Mi-am apucat pumnalul de vânătoare, blazonul regal de pe mânerul acestuia strălucind puternic. O inimă străpunsă. O viață curmată. Un orfan plângând cu mâinile însângerate.

Textul integral în online

(Pseudo) evadare

Mihaela Stanciu

ploua rece și traversam șei și creste
doar pentru a ajunge la o cabană din Munții Bucegi
cu fiecare pas treceam dintr-un anotimp în altul
și-mi plăcea că pustietatea mă apropia de mine
am tăiat o lămâie verde în bucăți
și am mâncat-o de parcă ar fi fost o prăjitură

Regulile destrăbălării

EVENIMENT EDITORIAL

Apărut recent volumul „Depravatul din Gorgani: alte 52 de ciudățenii“ (ed. LITERA, 2023), povestiri dintr-o lume halucinantă, cu o geografie insolită, pe care Doina Ruști a plasat-o în secolul al 18-lea, dând naștere unui adevărat fanariot-cult în literatura de azi. Continuare a „Ciudățeniilor amoroase din Bucureștiul fanariot“, cartea aduce alte întâmplări despre excese, pasiuni devastatoare și despre consecințele dorințelor fără cenzură. Volumul pornește de la personajul sugerat în titlu, un libertin, care lasă moștenire cartea despre regurile neștiute ale desfrâului. Este vorba despre 17 reguli, fiecare conținând câteva povestiri tematice.

Volumul se află de câteva zile în toate librăriile, iar prima întâlnire cu publicul va avea loc la Carusel Cărturești, pe 16 martie, ora 19.

„Doar ochiul introspectiv al autoarei și talentul său scriitoricesc fac ca bucăți de hârtie îngălbenită de trecerea timpului să fie capabile să transpună chipuri și veșminte, moravuri și bizarerii amoroase din peisajul bucureștean fanariot.“

Claudiu Turcitu

„Iubiri imposibile, scrise cu talentu-i binecunoscut, ridică perdeaua de pe o lume surprinzătoare.“

Eugen Negrici

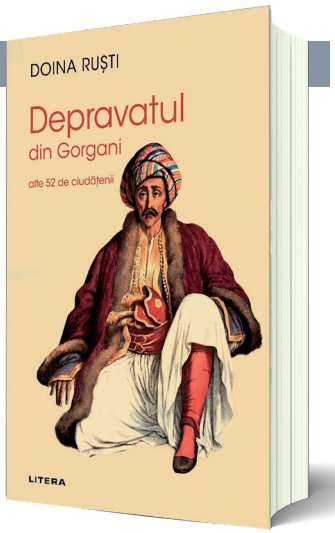

Impresii de lectură

Ciprian Handru

În *Splendida cetate a celor o mie de sori* se observă o mutare a accentului pe condiția Femeii în/din Afganistan. Dacă primul volum, *Vânătorii de zmeie*, a fost povestea a doi băieți afgani prinși între război și rivalitățile etnice afgane, cel de-al doilea este omologul feminin. Pornind de la motto-ul: „tuturor femeilor din Afganistan", textul va gravita în jurul a două personaje feminine complexe: Mariam și Laila.

Narat la persoana a III-a (spre deosebire de *Vânătorii de zmeie*, care este narat la persoana I), romanul începe cu o frază simbolică în economia desfășurării evenimentelor: „Mariam avea doar cinci ani când a auzit prima oară cuvântul *harami*". Tradus prin *copil din flori*, acest *harami* are o însemnătate ce va atârna puternic de întreaga existență a protagonistei:

„Atunci a înțeles ce vrea să spună nana, că un harami este de nedorit; că ea, Mariam, este o persoană nelegitimă, care nu va putea ridica niciodată vreo pretenție legitimă asupra lucrurilor pe care le au alți oameni, lucruri cum ar fi dragostea, familia, căminul și poziția socială".

În primele pagini ale romanului se descrie, astfel, istoria personală a lui Mariam. Pe scurt, Jalil, om înstărit din Herat, întreține relații intime cu una dintre slujnicele sale – așa se naște Mariam. Povestea protagonistei ni se dezvăluie din două perspective: a mamei și a lui Jalil. De pildă, „Nana spunea că ea a fost cea care a ales numele de Mariam, fiindcă

așa o chemase pe mama ei. Jalil spunea că el a ales numele fiindcă Mariam, tuberoza, este o floare minunată". Iată, un exemplu pentru a înțelege modul în care o fetiță este scindată între jumătăți de adevăruri, între cuvinte greu de înțeles și într-o poveste mai mult necunoscută decât cunoscută. Un destin care caută necontenit să se cunoască, să-și (re)găsească identitatea, dar care se află, la voia hazardului, în mijlocul conflictului dintre figurile parentale.

Pe fondul acestor neajunsuri, dar și dorințe de a cunoaște mai multe, Mariam ia o decizie hotărâtoare pentru viitorul ei. Pleacă de acasă, în ciuda insistențelor nanei de a rămâne, în căutarea speranței de a fi primită în casa și în grija tatălui. Cum nu se întâmplă asta, ci, din contră, este alungată din fața porții de către îngrijitori, Mariam se reîntoarce acasă, însă... mama ei se sinucise, așa cum o anunțase: „O să mor dacă pleci".

Ajunsă în această situație, tânăra de 15 ani va fi măritată cu un cizmar de 45 de ani din Kabul, Rasheed. Un nume, un personaj care m-a bântuit și m-a contrariat pe parcursul întregii lecturi. Încadrat în tipologia negativului, Rasheed se caracterizează printr-o autoritate și un snobism grele de înțeles.

Însă, fără a continua prea mult cu povestea celor doi, atenția va fi îndreptată spre viața altei familii din cartierul Deh-Mazang. În *partea a doua* a romanului, cititorii o vor cunoaște pe Laila.

Spre deosebire de Mariam, Laila nu este o *harami*, însă asta nu este suficient pentru a o face fericită sau împlinită în cadrul familiei și al societății. Chiar dacă tatăl are deschidere înspre cultură, înspre o gândire liberă, înspre o educație erudită, deci și înspre o relație deschisă cu fata, nu întâmplător a fost profesor, mama acesteia o ignoră total, ca urmare a pierderii în revoltele cu sovieticii a celor doi frați ai Lailei, Ahmad și Noor. Protagonista își va găsi, în schimb, speranța și alinarea în dragostea purtată lui Tariq.

Volumul discutat este un „poem tragic" în proză care pune reflectorul pe viața socială și personală a două femei, blestemate să trăiască sub auspiciile unui destin atât de crud, dar și al unei lumi în care patriarhatul, violența domestică, îngrădirea libertăților individuale, mai ales feminine etc. „sunt reguli de respectat" pentru bărbați. Hosseini propune, deci, un periplu în care se oglindește condiția atât de lapidată a Femeii, nu doar afgane, aș spune eu, ci din toate timpurile și spațiile.

Textul integral în online

Khaled Hosseini, *Splendida cetate a celor o mie de sori*, traducere din limba engleză și note de Crenguța Năpristoc, București, Editura Niculescu, 2020.

Superficialitatea, pâinea noastră cea de toate zilele

Mihai Bălăceanu

Superficialitatea e unul dintre cele mai des utilizate droguri în societatea contemporană. Ca orice drog, superficialitatea e intrinsec nocivă. Nocivitatea ei constă în faptul că adoarme vigilența lucidității și o face pe termen scurt, mediu sau lung, în funcție de cantitatea consumată. Mai mult, superficialitatea poate fi morfina care curmă durerea unui preaplin de luciditate.

În absența superficialității, dacă privim lumea (și rețelele sociale ca oglindă a lumii) cu ochii duri și tăioși ai lucidității, ce observăm? Un spectacol adesea grotesc ai cărui protagoniști sunt următorii: grafomani narcisici, elite autoproclamate cu profunzimea unei coli albe de hârtie, intelectuali cu ștaif care își spală rufele în public, bloggeri și vloggeri în plină inflație (cu cât apar mai mulți creatori de conținut, cu atât calitatea conținutului creat se devalorizează). Printre ei, rătăcesc și oameni cât se poate de decenți, dar care se lasă dați în repetate rânduri în acest carusel al afirmării de sine (a se citi al semnalizării virtuții), fie și cu prețul ridicolului.

EXIL
Spectacolul, cartea, creatoarea

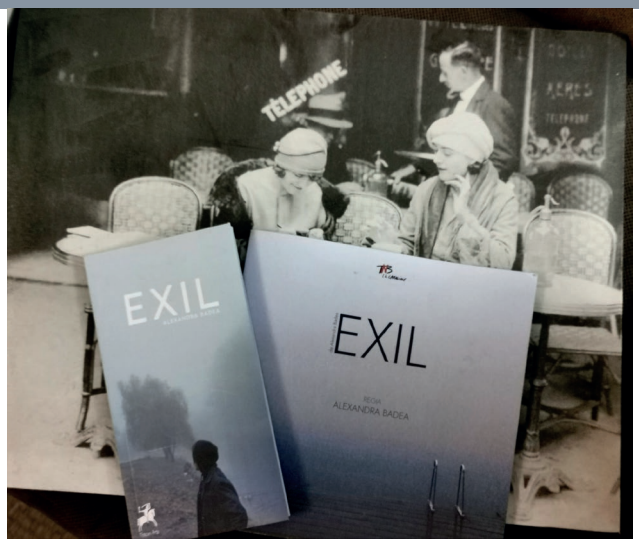

Motto:

L'expérience de l'exil peut être une chance, à condition de vivre dans l'entre-deux : je suis moi et autre. – Julia Kristeva

Am avut bucuria tulburătoare să vizionez de două ori piesa Alexandrei Badea, EXIL, să organizez în ianuarie un dialog *Teatru și Psihanaliză* pe tema piesei EXIL, împreună cu creatoarea și, de asemenea, să particip la prima lansare a cărții EXIL (prima sa carte în română!), pe 9 februarie, la MNLR.

În sensul său comun, exilul este o formă de pedepsire prin care o persoană (sau un grup de persoane) este forțată să-și părăsească căminul sau o măsură prin care i se interzice întoarcerea acasă sub amenințarea închisorii sau a pedepsei cu moartea, iar *exilatul* este subiectul care poartă cu el, în urma izgonirii, repatrierii, imaginarul vinovat al dezrădăcinării, al abandonului pământului natal. La această deplasare dintr-un spațiu/teritoriu în altul, se adaugă *exilul lingvistic și cultural*, care afectează subiectivitatea și reprezentarea pe care un subiect și-o poate face despre identitatea sa. Astfel, *exilul intim/interior* al subiectului se bazează *in esentia* pe a fi mereu între limba maternă și adoptarea altei limbi, străine, și reprezintă fundamentul experienței sale subiective compuse din melancolie și traumă, pentru că *exilul este celălalt*, iar acest *altul, străinul*, ne dezvăluie în ce măsură suntem *străini de noi înșine* (Julia Kristeva). Explorăm astfel sensul transmiterii umane și lingvistice a acestui subiect intim prin problematica identității narative (teatru) și a construcției de Sine (psihanaliză).

Impactul exilului asupra vieții psihice și relaționale a unei persoane amintește de metamorfoza pe care o aduce dezrădăcinarea, excluzând un *înainte* și un *acolo*, pentru a introduce un *după* și un *altundeva*, particularitatea de a fi „altul", așa cum o atestă *figura străinului* care, din păcate, își poate pierde sensul colectiv și modul de apartenență la sine și la lumea din jur. Această metamorfoză implică o moștenire melancolică, o criză generală a subiectului și a sensului, precum și o fărâmițare a identității, ce poate fi explorată prin punțile creației teatrale și a celei psihanalitice pentru a înțelege natura singulară, lingvistică și narativă a ființei umane.

Din perspectiva mea ca spectator, cititor și psihanalist, Alexandra Badea a reușit extraordinar să redea, prin *mise en scene*, prin personajele create, prin dialoguri (monologuri), trasarea tipurilor de relaționări, esențialul *transmiterii inter- și transgeneraționale a traumei*. Și mă refer aici la trauma colectivă, familială și individuală, totodată. Regăsim în piesa/cartea EXIL o filiație feminină pe 4 generații (Magda, Irina, Agnès, Ema), cu legăturile lor familiale întrerupte sau maladive, parentalitate afectată de deportări, de emigrări, de regimul dictatorial, ulterior de un mediu social dezorganizat, haotic sub o aparentă libertate.

Regăsim de asemenea în toate personajele din EXIL, și feminine, și masculine, tragismul rupturilor interioare: *afectele exacerbate* (vinovăție rușine, ură, furie, umilință, rătăcire, dependență, supunere, frică/spaimă) sau *împietrirea afectivă* (aplatizarea, izolarea afectivă, răceală, indiferență, lipsa de investire emoțională, incapacitatea de a iubi, de a se implica emoțional într-o relație); *fragilitatea narcisică* sau *grandoarea narcisică* (defensivă), *înstrăinarea de sine*, *falsificarea de sine*, *deformarea de sine*, *conformismul automat*, *confuzia identitară chiar până la pierderea identității de sine*; *repetarea istoriei* părinților/bunicilor/ascendenților; *identificările alienante sau contraidenficările eșuate*; rupturi, separări, disfuncționalități; mesajele disonante, *double-bind*-ul, *secretele*, ne-spusele, mesajele ambigue, tăcerea și *tăcerea asupra tăcerii*; tânjirea după eliberare/libertate și *imposibila trăire a libertății*.

Descoperiți-o, veți fi fascinați, poate la fel cum am fost eu ca om, spectator, cititor, psihanalist.

Continuarea în online

***EXIL, spectacol TNB, premiera 17-18 septembrie 2022. EXIL, cartea, apariție editorială Editura Tracus Arte, februarie 2023**

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Catrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

https://fictiunea.ro
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985
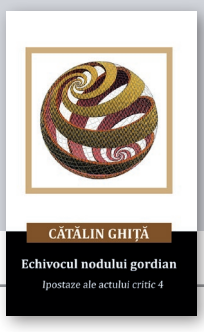
A apărut recent volumul de eseuri „Echivocul nodului gordian. Ipostaze ale actului critic 4", semnat de Cătălin Ghiță. Textele au fost publicate inițial în revista Ficțiunea OPTm, ca editoriale cu același titlu. Cartea poate fi comandata de pe site-ul Editurii Aius (http://aius.ro/), iar lansarea va avea loc in aceasta primăvară, la Caravana Gaudeamus de la Craiova.